

ALIOR TRADER

Informacje dla Klientów Biura Maklerskiego Alior Bank S.A.

Spis treści

- Specyfika instrumentów finansowych
- Ryzyko inwestycyjne
- Dźwignia finansowa
- Punkty swapowe oraz finansowanie kontraktów CFD
- Dywidendy
- Mechanizm Stop Out
- Wyniki inwestycyjne Klientów

Specyfika instrumentów finansowych

Przedmiotem świadczonej przez Biuro Maklerskie Alior Banku usługi Alior Trader są kontrakty na różnicę. Kontrakty na różnicę są instrumentami pochodnymi, których instrumentem bazowym mogą być m.in. waluty, towary, indeksy giełdowe. Inwestor zawierając transakcje nie nabywa instrumentu bazowego, lecz instrument pochodny, którego cena jest powiązana z ceną instrumentu bazowego. Instrumenty są rozliczane pieniężnie, tj. rachunek Inwestora jest uznawany lub obciążany kwotą będącą różnicą pomiędzy wartością instrumentu z chwili zamknięcia i wartością z chwili otwarcia pozycji. Instrumenty finansowe będące przedmiotem obrotu na platformie Alior Trader są opisane w Specyfikacji Instrumentów Finansowych podawanej do wiadomości Klientów w formie Komunikatu Biura Maklerskiego. Komunikaty dostępne są na stronie internetowej www.aliorbank.pl.

Ryzyko inwestycyjne

Inwestowanie w pochodne instrumenty finansowe na rynkach OTC wiąże się z ryzykiem poniesienia strat finansowych. Niewłaściwe decyzje inwestycyjne mogą spowodować utratę całości kapitału, a w skrajnym przypadku strata może przewyższyć wartość środków wpłaconych przez Klienta.

Czynniki ryzyka związane z inwestowaniem na rynkach OTC zostały opisane w „Regulaminie wykonywania zleceń w obrocie instrumentami finansowymi na rynkach OTC oraz prowadzenia rachunków i rejestrów związanych z tym obrotem przez Biuro Maklerskie Alior Bank S.A.”

Dźwignia finansowa

Inwestor na rynku OTC nie angażuje kapitału odpowiadającego całkowitej wartości instrumentów finansowych, lecz jedynie niewielką jego część wymaganą do ustanowienia depozytu zabezpieczającego. Przykładowo, jeżeli depozyt zabezpieczający wynosi 1%, do otwarcia pozycji o wartości 100 000 PLN wystarczające jest posiadanie środków w wysokości 1 000 PLN (dźwignia 1:100). Mechanizm dźwigni finansowej pozwala na osiągnięcie znacznych zysków w stosunku do zainwestowanego kapitału, ale jednocześnie istotnie zwiększa ryzyko poniesienia straty. W powyższym przykładzie przy zmianie ceny instrumentu finansowego o 1% Inwestor, w zależności od kierunku inwestycji, osiągnie zysk lub poniesie stratę w wysokości 1 000 PLN (pomijając koszty transakcyjne). Oznacza to dla Inwestora zysk w wysokości 100% zainwestowanych środków lub stratę całego zainwestowanego kapitału.

Punkty swapowe oraz finansowanie kontraktów CFD

W przypadku gdy pozycje w instrumentach finansowych pozostają otwarte na kolejny dzień, rachunek pieniężny Klienta jest uznawany lub obciążany kwotą wynikającą ze stawek punktów swapowych (w przypadku par walutowych) lub stawek finansowania (w przypadku kontraktów CFD). Kwoty punktów swapowych oraz finansowania kontraktów CFD stanowią koszt lub przychód związany z utrzymywaniem pozycji. Stawki dla poszczególnych instrumentów są określone w Specyfikacji instrumentów finansowych, podlegają one okresowej aktualizacji z uwzględnieniem zmian stóp procentowych. Różnica z rozliczeń kwot punktów swapowych oraz finansowania kontraktów CFD pomiędzy Klientami oraz dostawcami kwotowań stanowi przychód Biura Maklerskiego. Wysokość tego przychodu w IV kwartale 2016 r. wyniosła: dla par walutowych 95%, dla kontraktów CFD 19% wartości uznań/obciążeń rachunków Klientów z tytułu kwot punktów swapowych i finansowania kontraktów CFD.

Dywidendy

Przyznanie prawa do dywidendy od instrumentu bazowego, na którym oparty jest kontrakt CFD powoduje obniżenie wartości teoretycznej instrumentu. W celu zrównoważenia tej zmiany rachunek posiadacza pozycji długiej w kontraktach CFD zostaje uznany, a posiadacza pozycji krótkiej obciążony kwotą stanowiącą ekwiwalent dywidendy.

Mechanizm Stop Out

Celem mechanizmu Stop Out jest zabezpieczenie przed zbyt dużą stratą w przypadku niekorzystnych zmian cen instrumentów finansowych. Mechanizm Stop Out powoduje automatyczne zamknięcie pozycji w przypadku, gdy wartość depozytu zabezpieczającego spadnie poniżej określonego poziomu. Wartość poziomu Stop Out jest podawana do wiadomości Klientów w formie komunikatu Biura Maklerskiego. Poziom Stop Out został ustalony poniżej poziomu depozytu wymaganego do otwarcia pozycji. Zwracamy uwagę, że w szczególnych przypadkach koszty transakcyjne mogą przekroczyć różnicę pomiędzy poziomem Stop Out, a depozytem wymaganym do otwarcia pozycji, co skutkować będzie natychmiastowym zamknięciem pozycji. Podejmując decyzje inwestycyjne należy brać pod uwagę, że w pewnych sytuacjach nawet niewielka zmiana cen instrumentów finansowych może powodować automatyczne zamknięcie pozycji. W celu ograniczenia ryzyka Biuro Maklerskie rekomenduje Inwestorom posiadanie nadwyżki środków pieniężnych ponad minimalny poziom depozytu wymaganego do otwarcia pozycji.

Wyniki inwestycyjne Klientów

Wyniki inwestycyjne Klientów Biura Maklerskiego Alior Bank S.A. na rynku OTC w I kwartale 2017 r.

Klasa instrumentu	Depozyt	Procentowa liczba aktywnych Klientów, którzy: osiągnęli zysk / ponieśli stratę / nie wykazali zysku lub straty		
		Zysk	Strata	Brak zysku/straty
Walutowe kontrakty na różnicę (Forex)	1%-2%	40,4%	59,6%	0,0%
Indeksowe kontrakty na różnicę (Index CFD)	1%-5%	20,1%	79,9%	0,0%
Towarowe kontrakty na różnicę (Commodity CFD)	1%-8%	41,1%	58,9%	0,0%
Kontrakty na różnicę obligacyjne/ na stopę procentową (Bond/Interest Rate CFD)*	1%-2%	33,3%	66,7%	0,0%

*Wyniki dla kontraktów Bond/Interest Rate są oparte na transakcjach zawartych przez 3 Inwestorów. Ze względu na niewielką liczbę danych wyniki mogą nie odzwierciedlać przeciętnej sytuacji Klientów.

INFORMACJE O BIURZE MAKLERSKIM I ŚWIADCZONYCH USŁUGACH

Informacje podstawowe

Nazwa i dane kontaktowe

Biuro Maklerskie Alior Bank S.A.
ul. Łopuszańska 38D
02-232 Warszawa

Adres do korespondencji

ul. Postępu 18 B
02-676 Warszawa

Infolinia Biura Maklerskiego Alior Banku

z telefonów stacjonarnych i komórkowych

19 503 (z sieci Play: 12 19 503)
12 370 74 00

z zagranicy

+48 12 19 503
+48 12 370 74 00

e-mail: biuro.maklerskie@alior.pl

Język komunikacji z Klientami

Język polski

W zakresie usług świadczonych na rynkach OTC Biuro Maklerskie może częściowo stosować w systemie transakcyjnym terminologię w języku angielskim. Wyjaśnienia odnośnie stosowanej w systemie transakcyjnym terminologii w języku angielskim udzielane są w języku polskim przez Contact Center Biura Maklerskiego.

Zezwolenie na prowadzenie działalności maklerskiej

Biuro Maklerskie Alior Bank S.A. posiada zezwolenie Komisji Nadzoru Finansowego na prowadzenie działalności maklerskiej wydane na podstawie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Sposoby komunikowania się z Biurem Maklerskim

Biuro Maklerskie prowadzi obsługę Klientów w Placówkach Alior Banku, w których wykonywane są czynności związane z prowadzeniem działalności maklerskiej (Placówki Banku), telefonicznie za pośrednictwem Contact Center Biura Maklerskiego oraz elektronicznie za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej.

Zasady świadczenia usług maklerskich

Umowa o świadczenie usług wykonywania zleceń

Podpisanie z Biurem Maklerskim Alior Banku S.A. umowy o świadczenie usług wykonywania zleceń umożliwia zawieranie transakcji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. W ramach tej umowy Biuro Maklerskie prowadzi rachunek papierów wartościowych i rachunek pieniężny służący do obsługi rachunku papierów wartościowych, przyjmuje i realizuje zlecenia Klientów oraz rozlicza zawarte transakcje.

Umowa o wykonywanie zleceń może zostać zawarta w Placówkach Banku lub poprzez platformę internetową Alior Banku. Otwarcie i prowadzenie rachunku wraz z dostępem do podstawowego pakietu notowań giełdowych jest bezpłatne. Biuro Maklerskie może również otworzyć rachunek wspólny dla osób będących małżonkami i pozostających we wspólnocie ustawowej małżeńskiej. Do rachunku może zostać ustanowiona dowolna liczba pełnomocników.

Zlecenia kupna i sprzedaży instrumentów finansowych oraz dyspozycje dotyczące rachunku Klient może składać w Placówkach Banku, za pośrednictwem Contact Center Biura Maklerskiego, a także za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej. Klientom posiadającym konto osobiste w Alior Banku Biuro Maklerskie oferuje usługę przelewów automatycznych polegającą na automatycznym pobieraniu środków pieniężnych z konta osobistego na rachunek brokerski, w wysokości niezbędnej do realizacji złożonych zleceń i dyspozycji, uzupełnienia depozytu zabezpieczającego,

opłacenia zlecenia z odroczonym terminem zapłaty, pokrycia opłat oraz innych zobowiązań. Niewykorzystane środki pieniężne na rachunku brokerskim są automatycznie przelewane na rachunek bankowy.

W ramach świadczonych usług Biuro Maklerskie oferuje odroczenie terminu zapłaty za zakupione instrumenty finansowe. Usługę Klient może aktywować, składając wniosek w Placówce Banku, telefonicznie lub za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej. Klient uzyskuje możliwość zakupu papierów wartościowych z częściowym udziałem lub bez udziału środków własnych w momencie składania zlecenia.

Standardowa oferta odroczonego terminu zapłaty występuje w dwóch wariantach:

- w chwili składania zlecenia udział środków własnych wynosi 30% wartości zlecenia wraz z przewidywaną prowizją – z zastrzeżeniem, że limit zobowiązań wynosi 233% wartości aktywów zdeponowanych na rachunku brokerskim;
- w chwili składania zlecenia nie jest wymagane pokrycie wartości zlecenia – z zastrzeżeniem, że limit zobowiązań wynosi 100% wartości aktywów zdeponowanych na rachunku brokerskim.

Zapłata za instrumenty finansowe musi nastąpić do dnia rozliczenia transakcji w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych.

Usługi w zakresie transakcji na rynku kontraktów terminowych, opcji i jednostek indeksowych świadczone są na podstawie dodatkowego aneksu do umowy o wykonywanie zleceń. Aneks może zostać zawarty w Placówce Banku lub za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej. Otwarcie pozycji w instrumentach pochodnych wymaga wniesienia depozytu zabezpieczającego. Informacje o wysokości depozytów zabezpieczających podawane są do wiadomości Klientów w formie komunikatu Biura Maklerskiego.

Biuro Maklerskie przygotowuje i udostępnia materiały analityczne dotyczące rynku kapitałowego. Materiały przygotowywane są z najwyższą starannością i rzetelnością i są adresowane do nieoznaczonego adresata. Wybrane materiały analityczne kierowane są wyłącznie do Klientów Biura Maklerskiego.

Umowa o świadczenie usługi doradztwa inwestycyjnego

Usługa doradztwa inwestycyjnego świadczona jest Klientom na podstawie podpisanej z Biurem Maklerskim Alior Banku umowy. W ramach świadczonej usługi Biuro Maklerskie przygotowuje w oparciu o potrzeby i indywidualną sytuację Klienta rekomendacje inwestycyjne dostosowane do profilu inwestycyjnego Klienta.

W ramach usługi Biuro Maklerskie sporządza rekomendacje odnoszące się do struktury portfela inwestycyjnego (rekomendacje portfelowe) lub pojedynczych instrumentów finansowych albo grup instrumentów finansowych (rekomendacje indywidualne).

W ramach rekomendacji portfelowych Biuro Maklerskie przedstawia Klientom propozycje struktury portfela inwestycyjnego wraz z udziałem procentowym poszczególnych składników, dostosowane do profilu inwestycyjnego Klienta oraz kwoty zadeklarowanej w ramach usługi doradztwa inwestycyjnego. Rekomendacja portfelowa przygotowywana jest w formie pisemnej i przekazywana Klientowi na adres e-mail. Rekomendacje portfelowe przekazywane są cyklicznie nie rzadziej niż raz w miesiącu oraz w przypadku, gdy w ocenie Biura Maklerskiego sytuacja na rynkach finansowych uzasadnia sporządzenie i przekazanie Klientowi dodatkowej rekomendacji inwestycyjnej. Rekomendacje portfelowe przygotowywane są przez Zespół Doradztwa Inwestycyjnego i Analiz i akceptowane przez Komitet Inwestycyjny Biura Maklerskiego.

W ramach doradztwa indywidualnego Biuro Maklerskie rekomenduje Klientom instrumenty finansowe w oparciu o uzgodnioną z Klientem strategię indywidualną. Rekomendacje indywidualne przygotowywane są przez pracowników Biura Maklerskiego posiadających licencję Komisji Nadzoru Finansowego uprawniającą do świadczenia usługi doradztwa inwestycyjnego. Biuro Maklerskie podaje listę uprawnionych pracowników do wiadomości Klientów. Rekomendacje indywidualne przekazywane są Klientowi w formie pisemnej lub ustnej. O zakresie i częstotliwości sporządzania i przekazywania rekomendacji indywidualnej decyduje pracownik uprawniony do sporządzania rekomendacji.

Umowa o prowadzenie rachunku papierów wartościowych

Na podstawie umowy Biuro Maklerskie otwiera i prowadzi dla Klienta rachunek papierów wartościowych służący do rejestracji instrumentów finansowych niezarejestrowanych w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych oraz rachunek pieniężny służący do obsługi rachunku papierów wartościowych. Na rachunku papierów wartościowych rejestrowane są w szczególności certyfikaty depozytowe emitowane przez Alior Bank.

Umowa o prowadzenie rachunku papierów wartościowych zawierana jest w Placówkach Banku lub poprzez platformę internetową Alior Banku. Biuro Maklerskie może prowadzić wspólny rachunek dla osób będących małżonkami i pozostających we wspólnocie ustawowej małżeńskiej. Do rachunku może zostać ustanowiona dowolna liczba pełnomocników.

Dyspozycje dotyczące rachunku Klient może składać w Placówkach Banku, za pośrednictwem Contact Center Biura Maklerskiego, a także za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej.

Umowa o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia tytułów uczestnictwa

W ramach umowy o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia tytułów uczestnictwa Biuro Maklerskie przyjmuje od Klientów zlecenia i dyspozycje dotyczące tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych dostępnych w ofercie Biura Maklerskiego. Przyjmowane przez Biuro Maklerskie zlecenia i dyspozycje dotyczą w szczególności nabycia, odkupienia, konwersji, zamiany oraz transferu tytułów uczestnictwa.

Umowa może zostać zawarta w Placówkach Banku lub poprzez platformę internetową Alior Banku.

Zawierając umowę, Biuro Maklerskie przeprowadza ankietę, która pozwoli zdefiniować skłonność Klienta do podejmowania ryzyka i stopień sugerowanego zaangażowania w poszczególne segmenty rynku kapitałowego.

Zlecenia i dyspozycje dotyczące tytułów uczestnictwa Klient może składać w Placówkach Banku, a także poprzez System Bankowości Internetowej. Przyjęte zlecenia i dyspozycje są niezwłocznie przekazywane do odpowiedniego funduszu inwestycyjnego lub agenta transferowego w celu ich wykonania na zasadach określonych w statutach i prospektach informacyjnych funduszy.

Umowa o świadczenie usług wykonywania zleceń na rynkach OTC

Biuro Maklerskie Alior Banku świadczy usługi wykonywania zleceń kupna i sprzedaży instrumentów finansowych na rynkach OTC. Umowa o świadczenie tych usług może zostać zawarta w Placówkach Banku lub poprzez platformę internetową Alior Banku.

W ramach świadczonych usług Biuro Maklerskie udostępnia Klientom platformę transakcyjną z dostępem do kwotowań instrumentów finansowych oferowanych bezpośrednio przez instytucje finansowe działające na rynkach OTC, umożliwiającą zawieranie transakcji na tych rynkach.

Instrumenty finansowe mogące być przedmiotem transakcji wraz z ich charakterystyką zostały wyszczególnione w specyfikacji instrumentów finansowych dostępnej na stronach internetowych Biura Maklerskiego, w Placówkach Banku, a także pod numerami służącymi do przyjmowania dyspozycji telefonicznych.

Zlecenia kupna i sprzedaży instrumentów finansowych Klient może składać za pomocą platformy transakcyjnej oraz za pośrednictwem Contact Center Biura Maklerskiego.

Biuro Maklerskie prowadzi dla Klienta rejestr ewidencyjny zawierający informacje o otwartych pozycjach w instrumentach finansowych oraz rachunek pieniężny służący do obsługi rejestru ewidencyjnego. Rachunek pieniężny może być prowadzony w walutach, których wykaz podawany jest do wiadomości Klientów w formie komunikatu Biura Maklerskiego.

Do otwarcia pozycji w instrumentach finansowych wymagane jest wniesienie depozytu zabezpieczającego. Depozyty zabezpieczające aktualizowane są na bieżąco w oparciu o aktualne kursy wyceny. W przypadku spadku zabezpieczenia poniżej wartości minimalnej Biuro Maklerskie ma prawo dokonać automatycznie anulowania aktywnych zleceń i zamknięcia otwartych pozycji według metodologii FIFO (pierwsze weszło, pierwsze wyszło).

Od otwartych pozycji na koniec dnia naliczane są kwoty punktów swapowych lub kwoty wynikające z finansowania pozycji w kontraktach różnic kursowych, w wysokości określonej w specyfikacji instrumentów finansowych.

Raporty ze świadczenia usług maklerskich

Potwierdzenia wykonania zlecenia

Sporządzane są każdorazowo po wykonaniu zlecenia i przekazywane Klientom w Placówkach Banku lub poprzez system internetowy. Zawierają m.in. informację o ilości kupionych lub sprzedanych instrumentów finansowych, wartości transakcji, średniej cenie oraz pobranej prowizji. Potwierdzenia sporządzane są najpóźniej do końca następnego dnia roboczego po wykonaniu zlecenia.

Wyciąg z rachunku

Po zakończeniu roku kalendarzowego Biuro Maklerskie sporządza i wysyła do Klientów wyciąg z rachunku zawierający stan na ostatni dzień roku kalendarzowego.

Historia i stan rachunku

Każdorazowo na wniosek Klienta Biuro Maklerskie sporządza historię rachunku oraz wyciąg ze stanu rachunku. Informacje o stanie i operacjach przeprowadzanych na rachunku Klient może również uzyskać w Placówkach Banku, telefonicznie oraz za pośrednictwem Systemu Bankowości Internetowej.

Rekomendacje

Biuro Maklerskie sporządza i przekazuje Klientowi zestawienie udzielonych rekomendacji. Zestawienie obejmuje okres roku kalendarzowego i przekazywane jest Klientowi najpóźniej do końca stycznia roku następnego. Zestawienie rekomendacji portfelowych oraz sporządzonych w formie pisemnej rekomendacji dotyczących grupy instrumentów finansowych zawiera datę przekazania rekomendacji oraz numer identyfikacyjny rekomendacji. Zestawienie rekomendacji indywidualnych zawiera datę rekomendacji, kierunek rekomendacji oraz nazwę instrumentu finansowego. Informacja

o udzielonych rekomendacjach przekazywana jest Klientowi na wskazany w umowie adres e-mail służący do przekazywania rekomendacji inwestycyjnych oraz udostępniana w systemie bankowości internetowej.

Rejestry tytułów uczestnictwa

Biuro Maklerskie udostępni Klientom informacje dotyczące tytułów uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania w zakresie, w jakim informacje te udostępniane są przez Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych lub agenta transferowego. Informacje te są dostępne dla Klienta w Placówkach Banku w godzinach ich pracy oraz z wykorzystaniem systemu internetowego i telefonicznie.

Ochrona aktywów Klientów

Biuro Maklerskie opracowało i wdrożyło system nadzoru zgodności działalności z prawem, system kontroli wewnętrznej oraz system audytu wewnętrznego, których celem jest m.in. zapobieganie naruszeniom obowiązków wynikających z przepisów prawa, kontrola przestrzegania obowiązujących w Biurze Maklerskim procedur oraz ich regularna weryfikacja pod kątem prawidłowości i skuteczności w zapewnianiu działania zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Biuro Maklerskie Alior Bank S.A. jest uczestnikiem systemu rekompensat prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. Celem systemu rekompensat jest zapewnienie Klientom wypłat środków pieniężnych w przypadkach określonych w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi do wysokości równowartości w złotych 3 000 euro – w 100% wartości środków objętych systemem rekompensat oraz 90% nadwyżki ponad tę kwotę, z tym że górna granica środków objętych systemem rekompensat wynosi równowartość w złotych 22 000 euro.

Biuro Maklerskie Alior Bank S.A. jako członek Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. jest uczestnikiem prowadzonego przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. funduszu rozliczeniowego zabezpieczającego prawidłowe rozliczenie transakcji zawieranych na rynku regulowanym oraz funduszu zabezpieczającego rozliczanie transakcji zawartych w alternatywnym systemie obrotu.

Zasady przechowywania aktywów Klientów

Instrumenty finansowe Klientów będące przedmiotem obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. są przechowywane w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych S.A.

Instrumenty finansowe w obrocie na rynkach OTC są rejestrowane przez brokerów rozliczających, za pośrednictwem których Biuro Maklerskie dokonuje rozliczeń transakcji zawieranych na rynkach OTC. Zasady świadczenia usług przez zagranicznych brokerów rozliczających podlegają prawu państwa, w którym broker rozliczający prowadzi działalność, co wiąże się z dodatkowym ryzykiem, w szczególności w przypadku niewypłacalności tego podmiotu.

Biuro Maklerskie ponosi odpowiedzialność za działania lub zaniechania podmiotu przechowującego instrumenty finansowe na zasadach ogólnych określonych w powszechnie obowiązujących przepisach prawa, w szczególności przepisach kodeksu cywilnego.

Instrumenty finansowe Klientów mogą być przechowywane na rachunkach zbiorczych. W takim przypadku, w każdej chwili możliwe jest wyodrębnienie aktywów przechowywanych na rzecz jednego Klienta od aktywów innego Klienta.

Środki pieniężne Klientów przechowywane są na zbiorczych rachunkach bankowych prowadzonych przez Alior Bank S.A. lub inne banki, przy wyborze których Biuro Maklerskie kieruje się należytą starannością, w szczególności mając na uwadze ochronę aktywów Klientów. Środki pieniężne Klientów przechowywane są odrębnie od środków własnych Biura Maklerskiego. W razie wszczęcia postępowania egzekucyjnego środki pieniężne Klientów powierzone w związku ze świadczeniem usług maklerskich nie podlegają zajęciu, a w razie ogłoszenia upadłości Biura Maklerskiego podlegają wyłączeniu z masy upadłości. Biuro Maklerskie nie może wykorzystywać na własny rachunek środków pieniężnych powierzonych przez Klientów w związku ze świadczeniem usług maklerskich, z wyłączeniem przypadku, gdy wykonanie zlecenia Klienta wymaga ustanowienia przez Biuro Maklerskie zabezpieczenia w tych środkach.

Konflikt interesów

Biuro Maklerskie stosuje zasady, procedury wewnętrzne i rozwiązania operacyjne mające na celu zapobieganie powstawaniu konfliktu interesów. W przypadku zidentyfikowania okoliczności niosących ze sobą istotne ryzyko naruszenia interesów Klienta, Biuro Maklerskie informuje o wystąpieniu tych okoliczności Klienta, w celu umożliwienia Klientowi podjęcia świadomej decyzji, dotyczącej korzystania z usług Biura Maklerskiego.

Biuro Maklerskie rejestruje wszystkie zdarzenia mające charakter konfliktu interesów, niezależnie od szacowanego poziomu ryzyka naruszenia interesów Klienta.

Na żądanie Klienta Biuro Maklerskie przekazuje przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej szczegółowe informacje dotyczące zasad postępowania Biura Maklerskiego w przypadku powstania konfliktu interesów.

Zasady wnoszenia i rozpatrywania skarg

Skargi dotyczące świadczenia usług maklerskich mogą być składane w formie pisemnej bezpośrednio w siedzibie Alior Bank S.A. lub w dowolnej placówce Alior Banku, za pośrednictwem operatora pocztowego, kuriera lub posłańca, ustnie - osobiście w placówce Banku prowadzącej obsługę Klientów lub telefonicznie za pośrednictwem Contact Center Biura Maklerskiego - 19 503 oraz elektronicznie z wykorzystaniem formularza zamieszczonego w Systemie Bankowości Internetowej - www.aliorbank.pl. Skargę może złożyć pełnomocnik Klienta dysponujący pełnomocnictwem udzielonym w zwykłej formie pisemnej.

Na żądanie Klienta Biuro Maklerskie potwierdza pisemnie lub w inny sposób uzgodniony z Klientem, fakt złożenia skargi.

W celu sprawnego przeprowadzenia procesu rozpatrywania skargi Klient powinien podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu składającego skargę, adres zamieszkania lub siedziby oraz adres korespondencyjny, chyba że skarga jest składana przez zalogowanego użytkownika poprzez System Bankowości Internetowej. Jeżeli skarga dotyczy operacji na rachunku prowadzonym przez Biuro Maklerskie Klient powinien wskazać numer tego rachunku.

Złożenie skargi niezwłocznie po powzięciu przez Klienta zastrzeżeń ułatwi i przyspieszy rzetelne rozpatrzenie skargi przez Biuro Maklerskie, chyba że okoliczność ta nie ma wpływu na sposób procedowania ze skargą.

Skargi składane do Biura Maklerskiego rozpatrywane są w ciągu 30 dni, a w przypadku skarg dotyczących funduszy Inwestycyjnych - w ciągu 14 dni od daty wpłynięcia. W przypadku braku możliwości rozpatrzenia skargi w tym terminie Biuro Maklerskie powiadomi Klienta o tym fakcie na piśmie, z podaniem przyczyny opóźnienia, wskazaniem okoliczności, które muszą zostać ustalone oraz oznaczeniem nowego terminu rozpatrzenia skargi, nie dłuższym jednak niż 60 dni od dnia otrzymania skargi.

Skargi dotyczące uznania i wyceny transakcji pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym oraz wymaganych depozytów zabezpieczających rozpatrywane są w terminie 5 dni roboczych od dnia ich wpłynięcia do Biura Maklerskiego. W przypadku wydłużenia terminu rozpatrzenia skargi Biuro Maklerskie informuje Klienta o przyczynach niedotrzymania terminu oraz podejmuje negocjacje w celu szybkiego rozstrzygnięcia sporu. Termin rozpatrzenia skargi nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania skargi.

Biuro Maklerskie udziela odpowiedzi na skargę w formie pisemnej na adres korespondencyjny Klienta, a w przypadku braku adresu korespondencyjnego na adres zamieszkania lub siedziby. W przypadku skargi przekazanej z wykorzystaniem formularza elektronicznego odpowiedź doręczana jest w formie elektronicznej poprzez system bankowości internetowej. Na wniosek Klienta Biuro Maklerskie może dostarczyć odpowiedź na skargę pocztą elektroniczną lub w inny, uzgodniony z Klientem sposób.

W przypadku sporu pomiędzy konsumentem - Klientem Biura Maklerskiego a Biurem Maklerskim, Klient ma prawo wystąpić do Arbitra Bankowego Przy Związku Banków Polskich, o ile spór dotyczy roszczeń pieniężnych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez bank czynności bankowych lub innych czynności na rzecz konsumenta, przy czym wartość przedmiotu sporu nie może być wyższa niż 8 000 zł. Niezależnie od powyższego Klient będący konsumentem może zwrócić się o pomoc do właściwego miejscowo Powiatowego (Miejskiego) Rzecznika Konsumenta.

Biuro Maklerskie podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

Opłaty i prowizje

Z tytułu świadczenia usług wykonywania zleceń, prowadzenia rachunków papierów wartościowych oraz doradztwa inwestycyjnego Biuro Maklerskie pobiera opłaty i prowizje zgodnie z odpowiednią Taryfą Opłat i Prowizji.

Za świadczone usługi polegające na przyjmowaniu i przekazywaniu zleceń nabycia lub zbycia tytułów uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania Biuro Maklerskie nie pobiera od Klienta dodatkowych opłat i prowizji. Biuro Maklerskie otrzymuje od funduszy część wynagrodzenia pobieranego od uczestnika funduszu. Wysokość opłat i prowizji pobieranych przez fundusze od uczestników określają statuty oraz prospekty informacyjne funduszy. Wysokość opłat i prowizji pobieranych przez fundusze Biuro Maklerskie podaje do wiadomości Klientów.

W związku ze świadczeniem usług maklerskich Biuro Maklerskie może przyjmować lub przekazywać:

- opłaty, prowizje i świadczenia niepieniężne przyjmowane od Klienta lub osoby działającej w jego imieniu albo przekazywane Klientowi lub osobie działającej w jego imieniu;
- opłaty lub prowizje niezbędne dla świadczenia danej usługi maklerskiej na rzecz Klienta;
- opłaty, prowizje i świadczenia niepieniężne przyjmowane albo przekazywane w celu poprawienia jakości usługi maklerskiej świadczonej na rzecz Klienta.

Opłaty i prowizje pobierane od Klientów Biuro Maklerskie przeznacza m.in. na pokrycie opłat na rzecz:

- Giełdy Papierów Wartościowych w wysokości określonej w Regulaminie Giełdy, Regulaminie Alternatywnego Systemu Obrotu oraz Cenniku serwisów giełdowych, dostępnych na stronach internetowych GPW;
- KDPW i KDPW_CCP w wysokości określonej w Tabelach opłat dostępnych na stronach internetowych KDPW i KDPW_CCP;
- podmiotów pośredniczących w wykonaniu zleceń na rynkach OTC.

W celu poprawy jakości usług maklerskich świadczonych na rzecz Klientów Biuro Maklerskie może przyjmować świadczenia od podmiotów trzecich lub przekazywać świadczenia podmiotom trzecim. Świadczenia przyjmowane i przekazywane przez Biuro Maklerskie mogą obejmować w szczególności:

- Wynagrodzenie otrzymywane od funduszy inwestycyjnych z tytułu obsługi oraz dystrybucji tytułów uczestnictwa w wysokości stanowiącej część wynagrodzenia pobieranego przez fundusz od uczestników funduszu;
- Wynagrodzenie otrzymywane od emitentów, wprowadzających lub podmiotów oferujących papiery wartościowe w ofercie publicznej lub w obrocie pierwotnym w związku z przyjmowaniem przez Biuro Maklerskie zapisów na zakup tych papierów wartościowych. Zasady ustalania i wysokość wynagrodzenia określa każdorazowo umowa zawarta pomiędzy Biurem Maklerskim a emitentem, wprowadzającym lub podmiotem oferującym instrumenty finansowe. W szczególności wysokość wynagrodzenia może być uzależniona od wartości instrumentów finansowych przydzielonych na podstawie zapisów przyjętych przez Biuro Maklerskie;
- Pożytki od środków pieniężnych Klientów zdeponowanych na rachunkach bankowych prowadzonych przez Alior Bank S.A. lub inne banki, w których przechowywane są środki pieniężne Klientów;
- Wynagrodzenie otrzymywane od podmiotów świadczących na rzecz Klientów Biura Maklerskiego usługę zarządzania portfelem instrumentów finansowych. Zasady ustalania wynagrodzenia określa umowa zawarta pomiędzy Biurem Maklerskim i zarządzającym. Wynagrodzenie stanowi część opłat pobieranych przez podmiot zarządzający od Klientów Biura Maklerskiego;
- Świadczenia pieniężne otrzymywane od Banków oferujących płynność na rynkach OTC;
- Wynagrodzenie przekazywane do podmiotów świadczących na rzecz Klientów Biura Maklerskiego usługę przyjmowania i przekazywania zleceń, stanowiące część prowizji pobieranej przez Biuro Maklerskie z tytułu wykonywania zleceń.

Na pisemne żądanie Klienta Biuro Maklerskie przekazuje Klientowi dodatkowe szczegółowe informacje o opłatach, prowizjach lub świadczeniach niepieniężnych, w tym o ich istocie i wysokości lub sposobie ustalania ich wysokości.

Opodatkowanie

Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, w terminie do końca lutego roku następującego po roku podatkowym, Biuro Maklerskie wystawia i przesyła na adres Klienta będącego osobą fizyczną informację podatkową PIT-8C o wysokości osiągniętego dochodu. Do obowiązków Klienta należy sporządzenie odrębnego zeznania o wysokości osiągniętego dochodu PIT-38 oraz zapłata podatku. Do przygotowania zeznania podatkowego PIT-38 Klient wykorzystuje dane zawarte w sporządzonej przez Biuro Maklerskie informacji PIT-8C.

W informacji PIT-8C nie są wykazywane dochody podlegające opodatkowaniu zryczałtowanym podatkiem dochodowym, którego płatnikiem są firmy inwestycyjne. Dochodami tymi są m.in.:

- odsetki i dyskonto od obligacji,
- dywidendy,
- dochody z tytułu udziału w funduszach inwestycyjnych.

Zwracamy uwagę, że Klient jest zobowiązany do samodzielnego wykazania w zeznaniu podatkowym kwoty dochodu oraz obliczonego podatku z tytułu:

- udziału w zagranicznych funduszach inwestycyjnych,
- dywidend, odsetek oraz wykupu papierów wartościowych wypłacanych przez emitentów mających siedzibę za granicą.

Od powyższych dochodów nie jest automatycznie naliczany i pobierany podatek zryczałtowany, dochody te nie są również wykazywane w informacji podatkowej PIT-8C.

Polityka wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta przez Biuro Maklerskie Alior Bank S.A.

I. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Polityka wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie Klienta przez Biuro Maklerskie Alior Bank S.A. („Biuro Maklerskie”) („Polityka”) określa szczegółowe zasady postępowania w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta w zakresie świadczenia usług:
  - a) wykonywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych,
  - b) przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych.
2. Polityka ma zastosowanie do Klientów detalicznych oraz Klientów profesjonalnych. Postanowień Polityki nie stosuje się wobec uprawnionych kontrahentów.
3. Postanowień Polityki nie stosuje się w przypadku, gdy Klient określił szczegółowe warunki, na jakich zlecenie ma zostać wykonane lub przekazane, w zakresie wyznaczonym tymi szczegółowymi warunkami.
4. Biuro Maklerskie ostrzega Klienta, że szczegółowe określenie przez Klienta warunków, na jakich nastąpić ma wykonanie lub przekazanie zlecenia, może uniemożliwić podjęcie przez Biuro Maklerskie działań w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta, w zakresie wyznaczonym tymi szczegółowymi warunkami.

II. CZYNNIKI I KRYTERIA WYKONYWANIA ZLECEŃ ORAZ DZIAŁANIA W NAJLEPIEJ POJĘTYM INTERESIE KLIENTA

1. Biuro Maklerskie podejmuje wszelkie uzasadnione działania w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta w związku z wykonywaniem lub przekazywaniem zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych.
2. Biuro Maklerskie zastrzega, że pomimo podjęcia wszelkich uzasadnionych działań w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta, zlecenie nie w każdym przypadku może zostać wykonane na warunkach najkorzystniejszych dla Klienta.
3. W przypadku gdy przedmiotem zlecenia jest kupno lub sprzedaż instrumentów finansowych, będących przedmiotem obrotu w więcej niż jednym miejscu wykonania, w którym Biuro Maklerskie realizuje zlecenia Klientów, Klient w zleceniu powinien wskazać miejsce wykonania.
4. Jeżeli Klient nie określił miejsca, w którym zlecenie powinno zostać wykonane, Biuro Maklerskie przy wyborze miejsca wykonania zlecenia uwzględnia następujące czynniki:
  - a) cenę instrumentu finansowego,
  - b) koszty związane z wykonaniem zlecenia,
  - c) czas zawarcia transakcji,
  - d) prawdopodobieństwo zawarcia transakcji,
  - e) prawdopodobieństwo rozliczenia transakcji,
  - f) wielkość zlecenia,
  - g) charakter zlecenia lub inne aspekty mające istotny wpływ na wykonanie zlecenia.
5. Czynniki określone w pkt 4 uwzględniane są odpowiednio w odniesieniu do świadczenia usługi przyjmowania i przekazywania zleceń.
6. Biuro Maklerskie może wykonać zlecenie Klienta poza rynkiem regulowanym lub alternatywnym systemem obrotu, jeżeli przewiduje to umowa z Klientem i Klient wyraził zgodę na wykonanie jego zlecenia poza rynkiem regulowanym i alternatywnym systemem obrotu.
7. Biuro Maklerskie wykonuje oraz przekazuje zlecenia Klientów w sposób uczciwy, z zachowaniem należytej staranności, działając w najlepiej pojętym interesie Klienta.
8. Biuro Maklerskie zapewnia jednolite traktowanie zleceń Klientów w stosunku do zleceń innych Klientów i zleceń własnych Biura Maklerskiego.
9. Biuro Maklerskie wykonuje zlecenia Klientów niezwłocznie po ich przyjęciu, w kolejności ich przyjmowania, chyba że:
  - a) Klient określił inne warunki wykonania zlecenia,
  - b) odmienny tryb wykonania zlecenia jest uzasadniony charakterem zlecenia lub warunkami rynkowymi,
  - c) zachowanie kolejności byłoby sprzeczne z interesem Klienta.
10. Zlecenie może zawierać dodatkowe warunki jego wykonania, jeżeli nie są one sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa oraz regulaminami przeprowadzania transakcji w miejscu wykonania, do którego jest przekazywane.
11. Biuro Maklerskie nie łączy zleceń Klienta ze zleceniami własnymi lub zleceniami innych Klientów.
12. Biuro Maklerskie niezwłocznie informuje Klienta o wszelkich istotnych okolicznościach uniemożliwiających właściwe wykonanie zlecenia złożonego przez Klienta. Informacja przekazywana jest Klientowi w placówce prowadzącej obsługę Klienta, telefonicznie lub za pomocą elektronicznych nośników informacji.
13. Standardowy czas wykonania zlecenia nabycia lub zbycia instrumentów pochodnych na rynku OTC liczony od wpływu zlecenia do systemu informatycznego Biura Maklerskiego, w standardowych warunkach rynkowych wynosi poniżej 650 ms. Średni czas wykonania zlecenia wynosi ok. 400 ms. Czas wykonania zlecenia może ulec wydłużeniu

w sytuacjach zwiększonego obciążenia systemów informatycznych lub łącz internetowych, zwiększonej zmienności oraz dynamicznych zmian cen instrumentów finansowych, zmniejszonej płynności lub braku płynności na rynku, odrzucenia zlecenia przez Bank oferujący płynność lub Dostawcę kwotowań, awarii łącz internetowych lub systemów informatycznych.

III. OPIS WZGLĘDNEJ WAGI POSZCZEGÓLNYCH CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA WYKONANIE ZLECENIA

1. Jeżeli zlecenie Klienta może zostać wykonane przez Biuro Maklerskie w więcej niż jednym miejscu wykonania, Biuro Maklerskie przy wyborze miejsca wykonania zlecenia kieruje się najlepszą ceną i najniższymi kosztami dla Klienta.
2. Jeżeli w miejscu wykonania zapewniającym najlepszą cenę i najniższe koszty dla Klienta zlecenie nie może zostać wykonane w całości lub w znacznym zakresie, albo istnieje wysokie prawdopodobieństwo nierozliczenia transakcji, Biuro Maklerskie wykonuje zlecenie w miejscu umożliwiającym jego realizację i rozliczenie, o ile cena i koszty nie odbiegają znacząco od możliwych do uzyskania w innych miejscach wykonania.
3. Jeżeli przy zastosowaniu kryteriów określonych w pkt 2 cena i koszty wykonania zlecenia Klienta detalicznego odbiegają znacząco od możliwych do uzyskania w innych miejscach wykonania, Biuro Maklerskie wykonuje zlecenie w miejscu wykonania zapewniającym najlepszą cenę i najniższe koszty.
4. Jeżeli przy zastosowaniu kryteriów określonych w pkt 2 cena i koszty wykonania zlecenia Klienta profesjonalnego odbiegają znacząco od możliwych do uzyskania w innych miejscach wykonania, Biuro Maklerskie wykonuje zlecenie kierując się wielkością zlecenia i czasem zawarcia transakcji. Zlecenia o znaczącej wielkości wykonywane są w miejscu zapewniającym najwyższe prawdopodobieństwo realizacji i rozliczenia oraz najkrótszy czas zawarcia transakcji. Pozostałe zlecenia wykonywane są w miejscu umożliwiającym uzyskanie najlepszej ceny i najniższych kosztów.
5. Biuro Maklerskie przy wyborze miejsca wykonania zlecenia dodatkowo kieruje się charakterem zlecenia oraz innymi aspektami, jeżeli mają one istotny wpływ na wykonanie zlecenia i uzyskanie możliwie najlepszych wyników dla Klienta.
6. W przypadku zlecenia Klienta detalicznego najlepszy wynik określa się w ujęciu ogólnym przy uwzględnieniu ceny instrumentu finansowego i kosztów związanych z wykonaniem zlecenia obejmujących wszelkie koszty ponoszone przez Klienta bezpośrednio w związku z wykonaniem danego zlecenia, w tym opłaty pobierane przez miejsce wykonania, opłaty z tytułu rozrachunku i rozliczenia transakcji oraz wszelkie inne opłaty związane z wykonaniem zlecenia.

IV. MIEJSCA WYKONYWANIA ZLECEŃ

1. Biuro Maklerskie wykonuje zlecenia Klientów w następujących miejscach wykonania:
  - a) rynek regulowany prowadzony przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
  - b) alternatywny system obrotu organizowany przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
  - c) Biuro Maklerskie - dla instrumentów pochodnych opartych o kursy walut oraz kontraktów różnic kursowych (CFD) niedopuszczonych do obrotu zorganizowanego (rynk OTC) oraz instrumentów rynku niepublicznego.
2. Jeżeli przewiduje to umowa z Klientem, Biuro Maklerskie może wykonywać zlecenia dotyczące obligacji na rynku międzybankowym, o ile Klient w zleceniu wskaże ten rynek jako miejsce wykonania zlecenia.
3. Obowiązek podejmowania wszelkich uzasadnionych działań w celu uzyskania możliwie najlepszych wyników dla Klienta, nie oznacza konieczności uwzględniania przez Biuro Maklerskie wszystkich możliwych miejsc wykonywania.

V. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Złożenie przez Klienta zlecenia po uprzednim przedstawieniu Klientowi Polityki wykonywania zleceń oraz działania w najlepiej pojętym interesie oznacza wyrażenie przez Klienta zgody na przedstawioną mu Politykę.
2. Biuro Maklerskie monitoruje skuteczność wdrożonych rozwiązań i stosowanej Polityki w celu odpowiedniego ich dostosowywania.
3. Biuro Maklerskie informuje Klienta o istotnych zmianach Polityki w takim terminie, aby Klient mógł wypowiedzieć umowę o świadczenie usług przyjmowania lub przekazywania zleceń oraz umowę o świadczenie usług wykonywania zleceń z zachowaniem okresu wypowiedzenia, a rozwiązanie umowy nastąpiło przed dniem wejścia w życie zmian.
4. Informacja o istotnych zmianach Polityki przekazywana jest Klientowi przy użyciu trwałego nośnika informacji lub za pośrednictwem strony internetowej Biura Maklerskiego.

Ryzyko

Alior Bank S.A. informuje, że z każdą inwestycją wiąże się ryzyko poniesienia straty. Stopień ryzyka zależy od rodzaju i klasy aktywów będących przedmiotem inwestycji. Przed podjęciem decyzji inwestycyjnej należy, oprócz prognozy potencjalnego zysku, określić także czynniki ryzyka, jakie mogą wiązać się z daną inwestycją. Inwestowanie w instrumenty finansowe oznacza możliwość utraty części lub całości pierwotnie zainwestowanych środków. W przypadku instrumentów pochodnych istnieje ryzyko poniesienia strat, przewyższających pierwotny wkład inwestora. Historyczne wyniki z tytułu dokonanych inwestycji, szczególnie te o wysokiej stopie zwrotu, nie gwarantują osiągnięcia podobnych wyników w przyszłości.

Ryzyko inwestycyjne

Ryzyko poniesienia straty na inwestycji lub zrealizowanie stopy zwrotu niższej od oczekiwanej przez Inwestorów.

Rodzaje czynników ryzyka inwestycyjnego:

Ryzyko stopy procentowej

Dotyczy zmiany stopy procentowej, jako czynnika determinującego stopę wolną od ryzyka wykorzystywaną w modelach wyceny instrumentów finansowych, w tym obligacji, akcji oraz instrumentów pochodnych. Zmiany rynkowych stóp procentowych wpływają na zmianę wyceny rynkowej wspomnianych instrumentów.

Ryzyko kursu walutowego

Dotyczy inwestycji, która jest przeprowadzana w walucie obcej lub jest oparta na zmianie kursu waluty; rentowność inwestycji uzależniona jest w tym przypadku od zmiany kursów walutowych.

Ryzyko płynności

Instrument jest płynny, jeżeli możemy go kupić lub sprzedać nie wpływając na jego cenę rynkową. Instrumenty o dużej płynności to np. akcje największych notowanych spółek, papiery skarbowe lub waluty.

Ryzyko kredytowe

Dotyczy sytuacji, w której jedna ze stron kontraktu nie reguluje zobowiązań na rzecz drugiej strony. Ryzyko charakterystyczne głównie dla instrumentów dłużnych (np. obligacji korporacyjnych).

Ryzyko polityczne

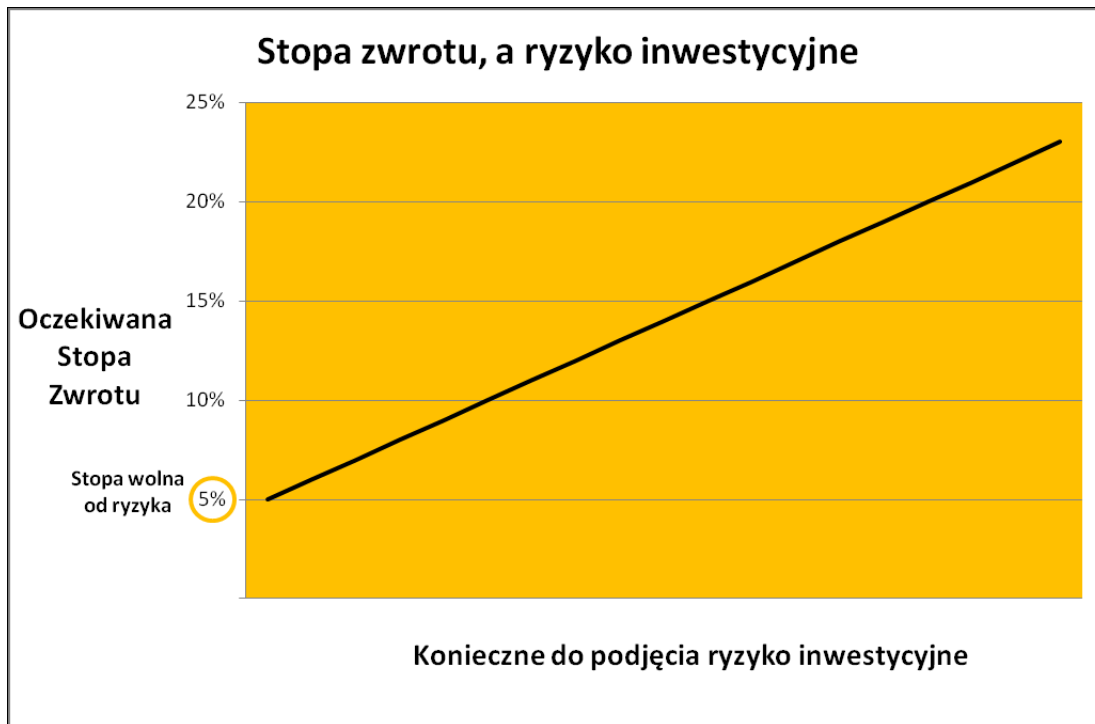
Dotyczy sytuacji, w której uchwalenie ustawy lub aktów wykonawczych może wpłynąć negatywnie na sytuację gospodarczą w kraju i, tym samym, na rentowność inwestycji.

Ryzyko finansowe spółki i ryzyko biznesu

Ryzyko danej spółki można podzielić na ryzyko finansowe i ryzyko biznesu. Pierwsze jest związane ze stopniem dźwigni finansowej stosowanej przez zarząd spółki, czyli relacją długu do kapitałów własnych spółki (im większy wskaźnik dźwigni tym większe ryzyko finansowe, bowiem spółka ma większe zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów lub wyemitowanych obligacji).

Jeżeli działalność spółki byłaby w pełni finansowana przez kapitał własny (brak jakiegokolwiek długu), spółka nie byłaby narażona na ryzyko finansowe, ale wciąż byłaby narażona na ryzyko biznesu, czyli ryzyko braku wystarczających przepływów finansowych do pokrycia wydatków operacyjnych, związanych bezpośrednio z działalnością spółki. Ryzyko biznesu wynika, więc głównie z kondycji gospodarki, a przede wszystkim z kondycji sektora, w którym działa dana spółka.

Inwestor powinien mieć świadomość, że im wyższa jest oczekiwana stopa zwrotu, tym wyższe jest ryzyko inwestycyjne.

Główne metody ograniczenia ryzyka:

- zakup instrumentów o niskim ryzyku kredytowym, takich jak obligacje skarbowe lub inne papiery wartościowe gwarantowane przez Skarb Państwa,
- zakup instrumentów o dużej płynności¹,
- dywersyfikacja portfela inwestycyjnego,
- zabezpieczanie portfela inwestycyjnego przed niekorzystną zmianą cen².

Poniżej zostały przedstawione podstawowe czynniki ryzyka inwestycyjnego z podziałem na poszczególne rodzaje instrumentów finansowych. Należy uwzględnić, że wymienione poniżej czynniki ryzyka nie wyczerpują wszystkich istniejących zagrożeń.

Akcje

Inwestor powinien mieć świadomość, że rynki finansowe, w tym rynek akcji, są w dużym stopniu zależne od krajowej i globalnej sytuacji makroekonomicznej. Dotyczy to m.in. tempa wzrostu gospodarczego, wysokości stóp procentowych i wysokości stopy inflacji. W odniesieniu do akcji konkretnych przedsiębiorstw, ryzyko inwestycyjne jest związane z sytuacją ekonomiczno-finansową spółki (opisane wyżej ryzyko finansowe i ryzyko biznesu spółki). Zagrożeniem dla inwestycji w akcje mogą także być zmiany w organach zarządczych lub nadzorczych spółki, mających wpływ na podejmowane decyzje zarówno na poziomie strategicznym, jak i operacyjnym spółki.

Decyzje inwestycyjne dotyczące akcji spółek dopuszczonych do obrotu regulowanego i notowanych na zorganizowanym rynku obrotu są również narażone na czynniki ryzyka charakterystyczne dla tego obrotu. Należy tutaj wymienić ryzyko płynności, ryzyko zawieszenia notowań, a nawet ryzyko wycofania akcji spółki z obrotu giełdowego.

Dla akcji spółek debiutujących w obrocie giełdowym czynnikiem ryzyka jest to możliwość zaistnienia sytuacji, kiedy w okresie od dnia przydziału akcji do dnia pierwszego notowania warunki makroekonomiczne bądź te związane z działalnością spółki zmieniają się na tyle, że będą one miały znaczny wpływ na przyszłą wycenę spółki, a więc kurs akcji w pierwszym dniu notowań.

Prawa do akcji (PDA)

Prawo do akcji powstaje z chwilą dokonania przydziału tych akcji i wygasa w momencie zarejestrowania tych akcji w KDPW lub postanowienia Sądu Rejestrowego o odmowie podwyższenia kapitału akcyjnego. PDA są w pewnym znaczeniu tylko substytutem samych akcji, a uprawnienia do ich utrzymania są determinowane decyzjami innych organów, istnieje więc ryzyko, że emisja nie zostanie zarejestrowana przez Sąd i prawa wygasną bez otrzymania akcji; m.in. ze względu na to, PDA notowane są z dyskontem³ do ceny rynkowej akcji już notowanych.

Do PDA odnoszą się również czynniki ryzyka związane z posiadaniem akcji.

¹ Instrument jest płynny, jeżeli możemy go kupić lub sprzedać nie wpływając na jego cenę rynkową. Instrumenty o dużej płynności to np. akcje największych notowanych spółek, papiery skarbowe lub waluty.

² Zabezpieczenie uzyskujemy na różne sposoby, przykładem może być zakup opcji sprzedaży posiadanych przez nas akcji, złożenie zlecenia sprzedaży posiadanych akcji po cenie ograniczającej nasze straty lub sprzedaż kontraktu futures na indeks akcji.

³ Notowania z dyskontem wobec już notowanych akcji oznaczają, że PDA (Prawa do Akcji) są notowane poniżej cen akcji.

Prawa poboru

Prawo poboru to instrument wykorzystywany podczas oferowania akcji nowej emisji jej dotychczasowym akcjonariuszom. Inwestor będący akcjonariuszem spółki może otrzymać prawo poboru w wyniku jego ustalenia (ściśle określony termin) lub nabyć je w obrocie giełdowym w okresie, w którym prawa poboru są notowane. Dla praw poboru podstawowe czynniki ryzyka związane są z tymczasowym charakterem tego instrumentu finansowego oraz ryzykami tożsamymi dla akcji. Prawa poboru posiadacza, który nie zdecydował się skorzystać z uprawnienia do złożenia zapisu na akcje nowej emisji lub ich zbycia w obrocie giełdowym w określonym terminie wygasną, a inwestor nie otrzymuje w zamian żadnego świadczenia.

Zwraca się uwagę, że okres notowania praw poboru może być bardzo krótki i wynosić nawet kilka dni, a kurs praw poboru może odznaczać się bardzo dużą zmiennością. Po ustaleniu prawa poboru, w zależności od kursu akcji nowej emisji i wielkości emisji kurs dotychczasowych akcji spółki może ulec znacznemu obniżeniu. Dokonując oceny wartości prawa poboru, kluczowymi parametrami są cena emisyjna oraz parytet praw poboru do nowej emisji akcji. Te czynniki należy brać pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o złożeniu zapisu na akcje nowej emisji lub ich zbyciu w obrocie giełdowym.

Obligacje

Ceny obligacji wykazują znaczną wrażliwość na zmiany rynkowych stóp procentowych oraz rating⁴ ich emitenta.

Podstawowym czynnikiem ryzyka dla inwestycji w obligacje jest ryzyko kredytowe, czyli ryzyko niewywiązania się emitenta obligacji z zobowiązań określonych w prospekcie emisyjnym⁵. Istnieje ryzyko, że emitent, jako dłużnik posiadacz obligacji, może nie zwrócić wartości nominalnej obligacji wraz z należnymi odsetkami lub innymi świadczeniami, jeżeli takie zostały określone lub nie zrobi tego w określonych w prospekcie emisyjnym terminach. Stopień ryzyka zależy od wiarygodności emitenta, więc ratingu nadanego mu przez agencje ratingowe. Do wysoko ocenianych należą papiery dłużne Skarbu Państwa (bony, obligacje), zaś do najniższej ocenianych – papiery dłużne przedsiębiorstw o wysokim stopniu ryzyka finansowego.

Ważnym dla instrumentów dłużnych czynnikiem ryzyka jest zmiana rynkowych stóp procentowych bezpośrednio wpływających na wycenę i rentowność obligacji.

Inwestor, decydujący się na zakup obligacji kuponowych, powinien zwrócić uwagę na ryzyko reinwestycji. Podstawową miarą rentowności kupowanych obligacji jest ich rentowność do zapadalności (ang. YTM- Yield To Maturity). W momencie zakupu obligacji jej rentowność do zapadalności obliczana jest przy założeniu, że kupony otrzymane z tytułu posiadania obligacji, będą inwestowane po stopie procentowej z dnia zakupu obligacji, czyli przy założeniu, że stopy procentowe przez cały okres posiadania obligacji nie ulegną zmianie. Rynkowe stopy procentowe ulegają ciągłym zmianom, dlatego należy uwzględnić ryzyko, że inwestor nie będzie w stanie reinwestować otrzymywanych w trakcie posiadania obligacji kuponów po zakładanej pierwotnie (przy obliczaniu rentowności do zapadalności) stopie procentowej. Ryzyko to nazywamy ryzykiem reinwestycji.

Ceny obligacji są bardziej stabilne, niż np. ceny akcji.

Kontakty terminowe Futures

Inwestowanie w kontrakty terminowe futures wiąże się z koniecznością wniesienia depozytu zabezpieczającego będącego jedynie częścią wartości kontraktu. Depozyt zabezpieczający ma zagwarantować prawidłowość rozliczeń pomiędzy uczestnikami rynku, w takim sensie, że wszelkie zmiany cen kontraktu terminowego wpływają natychmiast na wielkość depozytu w zależności od zajmowanej przez inwestora pozycji.

Ze względu na to, że wysokość wpłaconego depozytu stanowi tylko część całej wartości kontaktu terminowego, powstaje efekt dźwigni finansowej. Inwestor jest narażony na ryzyko zmian cen kontraktu o wielokrotnie większej wielkości niż wpłacony przez niego depozyt. Zmiany cen kontraktu terminowego będą miały zwielokrotniony wpływ na zmiany wartości wpłaconego depozytu (wpływ ten będzie równy wspomnianej dźwigni finansowej). Przykładowo, jeżeli dźwignia finansowa wynosi 1 do 10, zmiana cen kontraktu o 1% wpłynie na zmianę depozytu o 10%. Stwarza to możliwość osiągnięcia bardzo wysokich zysków względem zainwestowanego kapitału, jednakże inwestor narażony jest na równie gwałtowne straty. W sytuacji skrajnie niekorzystnych zmian ceny kontraktu terminowego straty inwestora mogą być większe od wartości pierwotnie wniesionego depozytu, czyli przekroczyć zainwestowany kapitał. W przypadku niewystarczającej wysokości depozytu zabezpieczającego w wyniku niekorzystnych zmian cen, inwestor będzie wezwany do uzupełnienia depozytu, w przeciwnym wypadku Biuro Maklerskie zamknie pozycje inwestora.

Kontrakty futures służą nie tylko do spekulacji na poziomach cen aktywów bazowych (np. cen akcji, wartości indeksów, kursów walut). Służą także do zabezpieczania pozycji zajmowanych na rynkach aktywów bazowych. Przykładowo inwestor posiadający w swoim portfelu akcje spółek na danej giełdzie, może zająć pozycję w kontrakcie terminowym futures, dla którego aktywem bazowym jest indeks największych notowanych na danej giełdzie spółek. W przypadku spadku cen akcji, osiągnie on zysk z tytułu kontraktów futures. Z taką strategią wiąże się tzw. ryzyko bazy. Wynika ono z możliwości niedopasowania się wartości transakcji pierwotnej (na rynku instrumentu bazowego) z wartością transakcji zabezpieczającej. Wspomniany inwestor może zaobserwować spadek cen akcji i jednoczesny wzrost cen kontraktów futures. Częściej jednak niedopasowanie będzie wynikało z niepełnej korelacji cen aktywów bazowych z ceną kontraktu futures, czyli spadkowi cen akcji nie będzie towarzyszył jednakowy spadek cen kontraktu futures.

Pod kątem ilości i wartości transakcji na poszczególnych seriach kontraktów terminowych, największy obrót ma miejsce dla serii kontraktów terminowych o najbliższej dacie wygaśnięcia. W stosunku do pozostałych serii inwestor może być narażony na ryzyko płynności.

⁴ Rating ocenia jakość dłużnych papierów wartościowych pod kątem wiarygodności finansowej emitenta oraz warunków panujących na rynku; jest publikowany przez agencje ratingowe.

⁵ Prospekt emisyjny to dokument informujący potencjalnych inwestorów o wszystkich szczegółach oferowanego papieru wartościowego (np. akcji lub obligacji). W przypadku emisji obligacji prospekt mówi o terminach płatności odsetkowych, sposobie ustalania ich wysokości, terminie zapadalności obligacji i wszelkich innych cech charakterystycznych dla danej emisji (dane emitenta, rodzaje zabezpieczeń itp.)

Opcje

Kontrakty opcyjne charakteryzują się niesymetrycznym rozkładem praw i obowiązków, a więc i ponoszonego przez poszczególne strony transakcji ryzyka. W przypadku transakcji futures strata kupującego kontrakt jest równa zyskowi sprzedającego kontrakt. W przypadku opcji nie obserwujemy tej symetryczności. Kupujący opcje narażony jest jedynie na utratę premii opcyjnej⁶, którą płaci wystawcy (sprzedawcy) opcji w momencie zawierania transakcji. Maksymalny zysk, jaki może uzyskać kupujący opcje, jest teoretycznie nieograniczony⁷. Maksymalnym zyskiem dla wystawcy opcji jest premia otrzymywana od nabywcy, natomiast maksymalne straty są teoretycznie nieograniczone.

Dotyczy opcji notowanych na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie:

Wystawca opcji, jako gwarancję swojego przyszłego rozliczenia wobec kupującego, jest zobowiązany wnieść depozyt zabezpieczający. Z tego też względu dla wystawcy opcji w przypadku niekorzystnej zmiany kursów może zaistnieć sytuacja, że poniesione straty przekroczą wartość wpłaconego pierwotnie depozytu. Dla kontraktów opcyjnych wysokość wniesionego depozytu określa skomplikowany model, gdzie w 16 scenariuszach przyjmowane są zmienne takie jak: kurs instrumentu bazowego, okres do wygaśnięcia, zmienność notowań instrumentu bazowego, stopa procentowa i cena wykonania opcji.

Z racji znacznej ilości dostępnych serii opcji zarówno pod względem ceny wykonania, jak i daty wygaśnięcia, pojawia się duże ryzyko niedostatecznej płynności na poszczególnych seriach. Dotyczy to przede wszystkim opcji o dalszym terminie wygaśnięcia oraz opcji z cenami wykonania (kursami realizacji) odległymi od bieżącej ceny rynkowej. Opcje są instrumentami finansowymi, które charakteryzują się ponadprzeciętną zmiennością cen.

Dotyczy opcji walutowych OTC⁸:

Zasadnicze działanie tego rodzaju kontraktów opcyjnych nie różni się niczym od tych handlowanych na giełdach. Depozyt gwarancyjny zastępuje w tym przypadku tzw. kaucja lub limit skarbowy. Na życzenie Klienta Bank zaoferuje w pełni dopasowaną do jego potrzeb strategię chroniącą przed ryzykiem walutowym. Ryzyko kredytowe jest w tym przypadku znikome, ponieważ stroną transakcji jest Bank. Nie występuje tutaj ryzyko płynności, bowiem zawarte transakcje można zawsze zamknąć odsprzedając bądź odkupując opcje od Banku.

Należy zauważyć, że opcje walutowe OTC nie są notowane, jak w przypadku wystandaryzowanych opcji dostępnych na giełdzie, więc Klient nie może obserwować zmian wartości jego pozycji.

Opcje walutowe OTC są produktami służącymi wyłącznie do zabezpieczenia, dlatego nie można w ich przypadku mówić o ryzyku rynkowym, bowiem Klient tracąc na transakcji zabezpieczającej zyskuje na zabezpieczanej ekspozycji.

Jednostki uczestnictwa

W strategii większości otwartych funduszy inwestycyjnych założony jest zazwyczaj długi horyzont inwestycyjny. Dla kupującego oznacza to, że wycena jednostki uczestnictwa może okresowo, w trakcie trwania inwestycji maleć. Potencjał wzrostu lub spadku zazwyczaj ogólnie określają proporcje aktywów, w jakie inwestuje fundusz, najczęściej jest to podział dostępnych aktywów pomiędzy inwestycje w akcje, a bezpieczne papiery dłużne.

Kolejnym ryzykiem jest niedostateczna dywersyfikacja, która wynika ze świadomości, że samo nabycie jednostek uczestnictwa pojedynczego funduszu już gwarantuje odpowiednie rozproszenie inwestycji (skoro fundusz inwestuje w różne aktywa). W rzeczywistości warto zdywersyfikować inwestycje pod kątem doboru różnych typów funduszy do portfela inwestycyjnego.

Certyfikaty inwestycyjne

Poza codzienną wyceną certyfikatów inwestycyjnych na giełdzie, wycena dokonywana przez fundusz jest nie rzadziej niż raz na 3 miesiące.

Fundusze inwestycyjne zamknięte mogą między innymi zawierać transakcje terminowe, inwestować w waluty a także w pozagiełdowe spółki z o.o. – z tego względu inwestycje w certyfikaty inwestycyjne mogą charakteryzować się większym ryzykiem niż przypisanym dla jednostek uczestnictwa otwartych funduszy inwestycyjnych.

Dodatkowym czynnikiem ryzyka może być płynność uniemożliwiająca otwarcie lub zamknięcie pozycji w danej chwili, ponieważ w przypadku niektórych certyfikatów inwestycyjnych płynność jest bardzo niska.

Produkty strukturyzowane

Strategie podmiotów emitujących produkty strukturyzowane, niegwarantujące ochrony kapitału zakładają zaangażowanie w bardziej ryzykowne inwestycje. Może to oznaczać dużą zmienność w wycenie produktu strukturyzowanego – inwestor powinien być świadomy możliwości znacznego spadku ceny produktu.

Rynki zagraniczne

Z inwestycjami na rynkach zagranicznych, oprócz czynników ryzyka przypisanych konkretnej klasie aktywów, wiąże się przede wszystkim ryzyko niekorzystnych zmian kursów walutowych.

⁶ Premia opcyjna to cena opcji zależna od kilku czynników: kursu realizacji opcji, terminu wygaśnięcia opcji, nominału, na jaki opiewa opcji, zmienności cen aktywów bazowego a także poziomu rynkowych stóp procentowych.

⁷ Kupujący opcje kupna (call) ma nieograniczone zyski, natomiast maksymalny zysk dla kupującego opcję sprzedaży (put) jest ograniczony, bowiem aktywa rzadko osiągają ceny mniejsze niż zero.

⁸ Opcje walutowe na rynku OTC (ang. over the counter) to opcje oferowane przez Bank Klientom Biznesowym w celu zabezpieczenia ich ryzyka walutowego wynikającego z przepływów z tytułu importu lub eksportu. Parametry opcji są w tym przypadku kształtowane zgodnie z życzeniem klienta, nie są to, więc kontrakty wystandaryzowane.